

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

Letnik VII. št. 28

E-mail: kredarica@teamnet.co.yu

Novi Sad, december 2007

Slovenija, od kod lepote tvoje ... Skupni nastop vseh udeležencev koncerta

V. JUBILEJNI KONCERT SLOVENSКИH PESMI IN POEZIJE

Leta 2003, 22. novembra smo imeli prvi **Koncert slovenskih pesmi in poezije**, ki je postal tradicionalen v Novem Sadu in letos, 23. novembra smo imeli prvi jubilej tega koncerta. Peti jubilejni koncert sovpada tudi v jubilejno desetletnico našega Društva in je še

en veliki prispevek kulturni dejavnosti nas Slovencev tu v Novem Sadu in celi Srbiji, posvečen slovenski pesmi, besedi in poeziji. Tradicionalno je tudi njegovo izvajanje v novosadski sinagogi, prelepi arhitektonski stavbi in velikem židovskem hramu ter glasbenem centru

Novoga Sada. Na prvem koncertu so poleg našega Društva nastopala tudi društva iz Zrenjanina, Subotice in Beograda, na slednjih koncertih so se pridružila društva iz Niša ter Vršca. Imeli smo tudi specialne goste kot so **Zdravniški tamburaški orkester** ter letos

Vsem članom in prijateljem Društva Slovencev "Kredarica"

ž e l i m o

SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE,
ZDRAVO, VESELO IN USPEŠNO

L E T O 2 0 0 8

Izvršni odbor DS "Kredarica" in Uredniški odbor

veliki narodni orkester AKUD Sonja Marinković, oba iz Novega Sada. Poleg amaterskih zborov in posameznikov amaterev so nastopali tudi umetniki posamezniki iz slovenskih društev ali kot posebni gostje, kot je bila harfistka **Jasna Merlak** iz Trsta, ki so posebno navdušili vse prisotne in močno umetniško dvignili in popestrili celoten kulturni dogodek.

Letošnji koncert se je začel s pozdravno pesmijo-himno **Zdravljica**, aranžman J. Leskovarja, v izvedbi novosadskega **KMZ Kredarica** pod vodstvom dirigentke **Suzane Gros** in klavirsko spremljavo **Jožefa Riterja**. Sledil je pozdravni govor predsednika Društva **Rajka Marića**, ki ga prenašamo v celoti:

Spoštovane dame in gospodje, Slovenke in Slovenci, meščani Novega Sada, prijatelji slovenskih društev!

Zelo me veseli, da ste danes prisotni v tako velikem številu.

To pomeni da je DS Slovencev "Kredarica" v teh desetih letih obstoja nekaj naredilo. Ohranjanje *slovenske* kulture, jezika in pesmi je naša osnovna naloga. Peti tradicionalni koncert Slovenskih pesmi in poezije je dokaz o izpopoljenosti naših nalog kakor tudi naše skrbi za deželo Slovenijo. Veseli me, da so danes prisotna vsa slovenska društva in vse kar je slovensko na teh področjih. Lahko rečem, da je danes dan Slovenije v Novem Sadu. Prihodnost je pred nami. Vsi Slovenci v Vojvodini in Srbiji moramo še več med seboj sodelovati. Vemo, da nas matica ne bo nikoli pozabila in da nam bo še več pomagala, posebno ker bo v naslednjih šest mesecev predsedovala Evropski Uniji. Zahvalil bi se vladi Republike Slovenije, Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstvu za notranje zadeve, Ministrstvu za zunanje zadeve, Ministrstvu za šolstvo in šport Republike Slovenije, Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu, še posebno veleposlaniku **Miroslavu Luciju**, tukaj prisotnim gostom **g. Jožefu Kečku** in gospe **Tatjani Kovačič**, NLB Continental banki ter posebno **g. Pavlu Martinuču**, Katoliški cerkvi v Beogradu, Pokrajinskem sekretarijatu za nacionalne manjšine v Novem Sadu, Mestni upravi v Novem Sadu ter Glasbeni mladini Novega Sada in Židovski občini, vsem udeležencem in

vsém, ki so nastopali, sodelovali ali pomagali pri organiziranju tega koncerta.

In sedaj bi Vas pozdravil z motom našega Društva - GREMO NAPREJ!

Po končanem govoru je predsednik **Rajko Marić** v imenu vseh prisotnih v dvorani posebej pozdravil gospo **Stanislavo Jatić**, najstarejšo članico društva in znano Slovenko ter Novosadjanko ter ji podaril prelep pušeljc rož in knjigo o izseljencih.

KMZ "Kredarica" je za tem zapel: "**Da sem jaz ptičica**", "**Gorenjsko zdravico**" ter "**Strunam**". Potem sta nastopila znana umetnika, člana Društva, **Marta in Florijan Balaž** (-sopran ter violina) in skupaj z **KMZ "Kredarica"** izvedli Mozartovo "**Laudate dominum**", ki je močno navdušil vse prisotne. **Florjan Balaž** je imel še posebno točko na violini in sicer "**Prelijum-Alegro**" (Punjani Krajsler) ob spremljavi na klavirju **Vanje Price**.

Potem je na klavirju nastopil šestnajstletni **Aleksandar Đermanović**, dvakrat prvi na LAUREATU leta 2006 in 2007 na tekmovanju glasbenih šol Srbije z znanim Šopenovim delom: "**Nocturno**" op.27, št.2, Des-dur.

Za njim so nastopali najmlajši iz šole dopolnilnega pouka slovenščine pod vodstvom njihove učiteljice **Elze Ajduković**. "**Pesmico o kostanjih**" sta recitirala: **Ema in Bojan Radojčić**; "**Recitacija o prijateljstvu**" pa: **Katarina Šijačić, Aleksandar Perin, Sonja Lukan in Vladka Ajduković**. Posebne verzje "**Žena**" (Vida Taufer) je izvajala **Marija Lovrić**.

Poseben dogodek je bil prvi nastop **Moškega okteta "Kredarica"** z dvema pesmimi: "**Kraška dežela**" (H. Vljuden) ter ljudsko pesmijo "**Pod klančkom sva se srečala**".

Kot vedno, sta tudi tokrat nastopila brata **Ranitović**, starejši **Jovan** (15 let) je zaigral na klavirju Dvoržakovo "**Humoresko**", potem pa je skupaj z mlajšim bratom **Draganom** (12 let) na klavirski harmoniki izvedel "**Polka intermeco**" (Rothen) ter "**Tam kjer murke cveto**" bratov Avsenik.

KMZ "Triglav" istoimenega društva iz Subotice je pod vodstvom dirigenta **Miroslava Stantića** ter klavirsko spremljavo **Kornelija Vizina** zapel štiri pesmi: **Sem deklica mlada vese-**

la, "**Teče mi vodica**", "**Jurjevanje**" in "**Terzinko**". Verze **Franceta Prešerna "Povodni mož"** je recitirala **Nataša Tomić** ("Triglav" Subotica).

Društvo Slovencev "Sava" iz Beograda je predstavilo in navdušilo vse prisotne z nastopom instrumentalnega kvarteta z znanimi **Ivanovičevimi "Dunavskimi valovi"** in sicer: flavta: **Nevena Glišić**, violina: **Imre Sabo**, viola: **Atila Sabo** ter klavir: **Adriana Sabo**. Pogrešali smo kakšen pesni par...

Društvo Slovencev "Kula" je predstavila solistica **Katica Ristić** s pesmijo "**Spoznal sem te nekoč, o dekle**" ter z verzji "**Uboga švilja**" (ljudska).

KMZ slovenske kulturne skupnosti "France Prešeren" iz Niša je predstavil KMZ pod vodstvom dirigenta **Slobodana Kodele** ter klavirsko spremljavo **Nenada Stošića** in zapel pet zborovskih pesmi in sicer: "**V tihi noči**", "**Pri farni cerkvi**", "**Večerna**", "**Ave Maria**", "**Gor čez izaro**", ter "**Ko so fantje proti vasi šli**".

KMZ "Planika" istoimenega društva iz Zrenjanina pod vodstvom dirigentke **Danijele Avram** je zapel: "**Luna sije**", "**Triglav**", "**Fala**" (V. Paljetak, solo) ter "**Moj očka ima konjička dva**" (ljudska).

Kot poseben gost je nastopil veliki narodni orkester **AKUD "Sonja Marinković"** – Novi Sad, ki je zelo pestro zaigral in tu in tam zapel glasbo s teh vojvodinskih prostorov in sicer iz Srbije, Romunije, Madžarske in na koncu tudi iz Slovenije.

Na koncu so se na odru zbrali vsi nastopajoči in skupaj zapeli vsem dobro znano "**Slovenija, od kod lepote tvoje**" bratov Avsenik.

Vsi nastopajoči so pobirali veliki aplavz, trajanje koncerta pa ni nikogar motilo.

Kot vsi dosedanji koncerti je tudi ta bil zelo dobro organiziran in ob tej priložnosti bi pohvalil tajnico **Silvo Martinec** za posebjaj lep in kompletan program, ter dva nova predsednika **Srdjana Radakovića** in **Rajka Marića**. Treba je omeniti tudi skupni koktel in druženje vseh nastopajočih ter gostov, ki je održan v prostorih Židovske občine po končanem koncertu.

Nasvidenje naslednje leto na VI. koncertu.

Tekst: **Albert Kužner**

Foto: **Aleksandar Ramovš**

V. JUBILEJNI KONCERT SLOVENSКИH PESMI IN POEZIJE

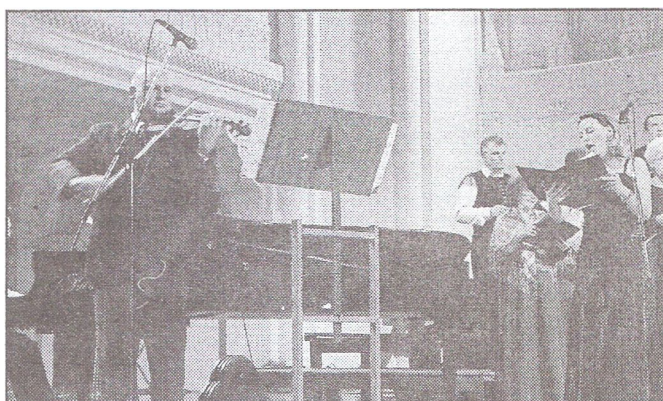
Prihod na koncert: predsednik IO Kredarica Srdjan Radaković pozdravlja Pavla Martinuča in njegovo soprogo

KMZ "Kredarica" z dirigentko Suzano Gros

Pozdravni govor predsednika DS "Kredarica" Rajka Marića

Znana umetnika Balaž: Marta (sopran) in Florijan (violina), "Kredarica"

Pozornost naši cenjeni članici gospe Stanislavi Jatić

Aleksandar Djermanović, "Kredarica"

Jovan in Dragan Ranitović, "Kredarica" Novi Sad

Učenci slovenskega jezika: Ema in Bojan Radojčić

V. JUBILEJNI KONCERT SLOVENSКИH PESMI IN POEZIJE

Moški oktet "Kredarica"

Nevena Glišić, "Sava" Beograd

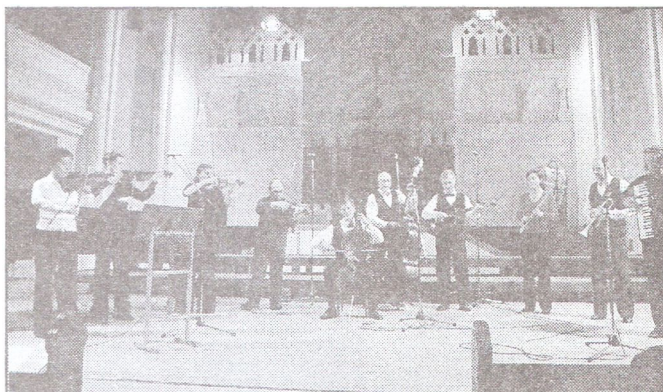
Članice "Planike" iz Zrenjanina

Komorni zbor France Prešeren, z dirigentom Slobodanom Kodelom, Niš

Katica Ristić, "Kula" Vršac

AKUD "Sonja Marinković" Novi Sad

KMZ "Triglav" z dirigentom Miroslavom Stantićem, Subotica

Druženje ob koktelu: Srdjan Radaković, Vladimir Uršič in Jožef Keček s soprogo

STO LET SLOVENSKEGA JEZIKA NA UNIVERZI V BEOGRADU

V Sejni dvorani Filološke fakultete v Beogradu, so 30. novembra 2007 ob 11 uri **Veleposlanstvo Republike Slovenije in Filološka fakulteta v Beogradu**, svečano obeležili 100 let učenja slovenskega jezika na Univerzi v Beogradu.

Uvodno besedo in pozdrav sta imela prof. dr. **Petar Bunjak**, prodekan Filološke fakultete in njegova ekselencija **Miroslav Luci**, veleposlanik Republike Slovenije.

O pouku slovenskega jezika so spregovorili predstavniki Filozofske fakultete iz Ljubljane – Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik in predstavniki Filološke fakultete, Oddelka za splošno jezikoslovje.

Slovenščino kot tuji jezik, je v imenu **Filozofske fakultete v Ljubljani**, predstavila doc. dr. **Alojzija Zupan Sosič** (predsednica programa Slovenščina na tujih univerzah v Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik), mag. **Mojca Nidorfer Šiško** (koordinatorka programa Slovenščina na tujih univerzah), red. prof. dr. **Vladimir Osolnik** (Oddelek za slavistiko) ter doc. dr. **Maja Đukanović** (docentka za slovenski jezik) s **Filološke fakultete v Beogradu**. V glasbenem delu programa so sodelovali člani Društva Slovencev "Sava" iz Beograda. Na povabilo Veleposlanstva RS in v imenu DS "Kredarica" pa so na proslavi bili tudi **Srdan Radaković** in **Silva Martinec**.

Šolskega leta 1907/08 je prof. Pavle Popović organiziral prvi univerzitetni tečaj slovenskega jezika v Beogradu. Ta njegova pobuda je porodila veliko število knjižnih prevodov slovenskega leposlovja.

Statut iz l. 1947 predvideva slovenski jezik kot obvezni predmet na Oddelku za srbski jezik in južnoslovenske jezike, toda pouk se je, zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, začel udejanjati šele konec 50-ih let dvajsetega stoletja. Slovenščino so na Filološki fakulteti poučevali **Rudolf Kolarič**, **Miha Mate**, **Živojin Stanojić** in **Katjuša Zakrajšek**, sedaj pa se z njo ukvarja **Maja Đukanović**.

Od l. 2000 naprej, je na Filološki fakulteti na pobudo študentov različnih skupin, organiziran štiriletni fakultativni pouk slovenščine, od prejšnjega šolskega leta pa je slovenščino možno študirati v okviru Oddelka za splošno jezikoslovje. To jesen je, točno po enem stoletju od prvih predavanj, slovenski jezik pridobil tudi status izbirnega tujega jezika.

Pouk se udejanja ob veliki podpori Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik in Veleposlanstva Slovenije. Na poznavalce slovenskega jezika nestršno čakajo številne prevajalske agencije, medijske hiše in jezikoslovne šole.

Silva Martinec

RUT ZLOBEC – NOVA UČITELJICA POUKA SLOVENSKEGA JEZIKA

V letošnjem šolskem letu je Ministrstvo za šolstvo in sport Republike Slovenije, za potrebe društev Slovencev v Srbiji, poslalo učiteljico iz Slovenije, ki organizira in vodi učenje slovenskega jezika. Prosili smo jo, da nam pove nekaj o sebi:

Rodila sem se leta 1963 v Brežicah. Ime mi je dala moja babica. V eni izmed knjig ga je prevzela: Rut, dekle z židovskim imenom, ki pomeni *prijateljica*.

Osnovno šolo sem končala v Brežicah, pegadoško gimnazijo pa v Celju. Šolanje sem nadaljevala na Pedagoški akademiji v Ljubljani, kjer sem leta 1986 diplomirala iz slovenskega in srbohrvaškega jezika s književnostmi. Kasneje sem ob delu študij nadaljevala na Filozofski fakulteti in nekaj neopravljenih izpitov me spremlja še danes.

Še kot študentka sem poučevala srbohrvaški jezik na OŠ Prule v Ljubljani, moja prva prava zaposlitev pa je bila na Srednji šoli za gostinstvo in turizem v Novem mestu. Tam sem delala štiri leta. Na poti skozi življenje sem se, tako kot vsi, srečevala z mnogimi težavami in ovirami. Največjo pomoč in oporo sem našla v jogi in vsem, kar prinaša.

Kmalu so me povabili v novi šolski dom – v Pišce pri Brežicah, na OŠ Maksa Pleteršnika. Kolegici Anica Butkovič in Irena Markovič sta mi približali svet vaških otrok, ob njiju sem spoznala projektno delo, ravnatelj Martin Dušič nas je popeljal izven vaških meja z idejno zasnovano obnovo rojstne hiše Maksa Pleteršnika, avtorja slovensko-nemškega slovarja.

Na tej šoli sem dobila možnost, da kot prostovoljka uresničim svoje načrte. Organizirali smo prvi poletni enotedenski tabor za pregnane otroke z naslovom Mavrica-Duga-Yllberi. Delo na tem projektu je eno od domačih učenek, Jožico Zupančič, popeljalo v Disneyland, v ZDA, kamor je bila povabljen kot predstavnik Evrope in ena izmed sedmih najplemenitejših otrok sveta.

Našo šolo so povabili v veliko svetovno društvo Unescovih šol. In od leta 2002 je ta majhna, vaška šola Unesco središče za Posavje, Dolenj-

ske in Belo krajino. Smo idejni snovalci in vodje nacionalnega projekta Unescovih šol Moder stol – nekdo misli nate, ki sva ga z izjemno kolegico in prijateljico Tanjo Plevnik v sedemčlanski slovenski delegaciji Unescovih šol predstavili ob štirinajstodnevem prostovoljnem delu na srednjih šolah v Widhoeku, glavnem mestu afriške države Namibije.

Slovarsko delo smo nadaljevali tudi v Pišcah. Izdelali smo spletni, multimedijški slovarček narečnih besed z naslovom Obarvana slovenščina, ki je v nekaj letih zrasel v večji projekt Jezikovna dediščina na spletu. Kasneje smo k sodelovanju povabili še zamejsko šolo iz Števerjana (Italija), ter OŠ Dobrovo (Goriška Brda) in OŠ Kapela (Prlekija). Tako smo z narečnim slovarjem odprli objem, v katerega vabimo še druge šole iz domovine in tujine (vabljeni k ogledu Jezikovne dediščine na <http://www2.arnes.si/~oskkpi1s/>). Ko sem po 16 letih dela na šoli v Pišcah občutila, da sem dala vse, kar sem lahko, sem se z veseljem odzvala povabilu prijateljice, naj se prijavim na razpis za poučevanje slovenščine v tujini. Želela sem iti v Srbijo in zdaj sem tu, na poti med Nišem in Subotico.

Pri načrtovanju pouka poleg učnega načrta upoštevam starost učencev, udeležencev, delo poskušam prilagoditi njihovemu predznanju in interesnim področjem. Obenem pa skušam dodati pomembnejšim kulturnim in drugim gibanjem v domovini in drobce prenesti v društva. Mlajši učenci si dopisujejo z vrstniki iz Pišec, seznanjam jih z raznimi natečaji, prireditvami, tekmovanji, na katerih lahko sodelujejo, če želijo. Tako je učenka Sonja Lukan sodelovala na likovnem natečaju Tehniške založbe, 4 učenci 7. in 8. razreda iz Srbije se pripravljajo na tekmovanje v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje ... Pripravljamo se tudi za nastope na prireditvah v društvih. Pri samem pouku pa sem pozorna na to, da so v vsako uro vključena vsa štiri sporazumevalna področja – poslušanje, govorjenje, branje, pisanje. Zelo veliko mi pomaga dr. Maja Đukanović, za kar se ji zahvaljujem še po tej poti.

Vesela sem, da je malo vzdružja moje domače šole in Pišec občutil tudi Jovan Stankov, član novosadskega društva "Kredarica". Na tradicionalnem taboru Premikamo meje, je Jovan vodil delavnico, v kateri so izdelali mozaik, ki bo ostal v Pišcah kot trajen spomin na skupno ustvarjanje in druženje.

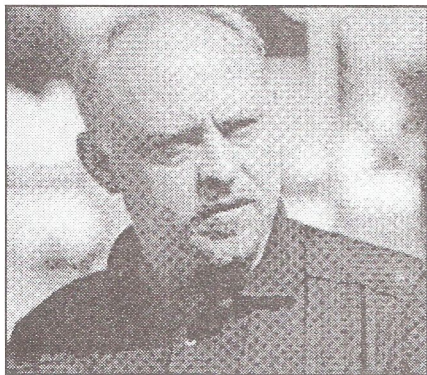
S predsednico kulturnega društva v Pišcah, Ivanko Zupančič, pa sva se na pobudo predsednika društva "Kredarica" dogovorili za nastop novosadskega pevskega zobra v Pišcah junija 2008.

Med poletnimi počitnicami bi rada vse otroke, ki se učijo slovenščino v Nišu, Beogradu, Novem Sadu in Subotici odpeljala na enotedenski obisk v Pišce.

Globoko spoštujem delo in vsa prizadevanja društev Slovencev, v katerih poučujem. Prepričana sem, da bo to obdobje mojega življenja prav zaradi ljudi, ki jih v teh društvih srečujem, zelo polno in duhovno bogato.

Rut Zlobec

FERI LAINŠČEK – PISATELJ, PESNIK IN DRAMATIK

Feri (Franc) Lainšček (1959), pisatelj, dramatik in pesnik, se je rodil v Prekmurju, ki je odlično zaznamovalo njegovo ustvarjanje. Sam pravi, da se je začela njegova pisateljska pot že pri štirih letih, ko je pri očetovem delu srečeval veliko ljudi in slišal številne zgodbe. Kot otrok se je zblizal tudi z Romi - ta njegova izkušnja se je v romanu *Namesto koga roža cveti* (nagrada Kresnik leta 1992, po romanu posnet film *Halgato*) prelila v metaforo ciganov kot proble-

matične identitete vseh majhnih narodov v združeni Evropi. Lainšček je vsestranski (svobodni) umetnik, saj tudi slika, hkrati pa kot solastnik Podjetja za promocijo kulture Franc – Franc skrbi za izid novih knjig. V njegovem obsežnem ustvarjalnem opusu, ki ga sestavljajo romani, drame, pesmi, mladinska literatura in radijske igre, so zanimivi zlasti romani: *Peronarji*, 1982; *Raza*, 1986; *Namesto koga roža cveti*, 1991; *Ki jo je megla prinesla*, 1993; *Vankošanc*, 1994; *Petelinji zajtrk*, 1999. Njihova osrednja tema je iskanje lastne identitete.

Leta 1995 je prejel Nagrado Prešernovega sklada za roman "Ki jo je megla prinesla", leta 1992 pa nagrado Kresnik za roman "Namesto koga roža cveti"; dodelili so mu tudi nagrado Večernica za najboljšo slovensko mladinsko literarno delo za zbirko pravljic "Mislice", Kajuhovo nagrado za roman "Raza", nagrado sklada Vladimir Slejko za roman "Astralni niz" ter prvo nagrado

središča za dramsko umetnost iz Zagreba za filmski scenarij "Črni klovn". Leta 2001 je prejel nagrado Večernica. Letos pa je ponovno prejel nagrado Kresnik za roman "Muriša".

Po romanu "Namesto koga roža cveti" sta bila posneta celovečerni igrani film in TV nadaljevanka Halgato, po romanu "Ki jo je megla prinesla" pa celovečerni igrani film "Mokuš". V pripravi je filmska adaptacija romanov Vankošanc (Arsmedia, 2005) in Petelinji zajtrk.

Feri Lainšček kot avtor besedil sodeluje z mnogimi slovenskimi pevci in pop skupinami. Njegove pesmi izvajajo Mía Žnidarič, Oto Pestner, Regina, Manca Urbanc, Dorina, Meri Avsenak, Zvone Kumar, Moira in skupine Halgato band, Mavra, Posodi mi jurja, Kontrabant, Langa, Alfa Romeo in Julija.

Njegova dela so prevajali v madžarščino, angleščino in nemščino, hrvaščino in češčino, ter tudi španščino in katalonščino.

Kratka vsebina dveh njegovih romanov

PETELINJI ZAJTRK

Petelinji zajtrk sodi med najbolj priljubljene in med bralci najbolj iskane romane. Za roman je bil avtor leta 2000 nominiran za nagrado Kresnik, letos pa bo po romanu posnet tudi film v režiji Marka Naberšnika.

V Petelinjem zajtrku sledimo vsakdanji zgodbi "ljudi iz ulice", va katerih se lahko prepoznamo vsi. Roman je umeščen v avtomehanično delavnico, kjer junaki sanjarijo o ljubezni, avtomobilih, prijateljstvu. Eden od objektov poželenja pa je tudi hrvaška pop zvezdnica Severina, v kateri vsi mali junaki vidijo ideal ženske lepote. Petelinji zajtrk je roman o človekovem iskanju, da bi svoje življenje namesto okrog materialnih teženj in spletk zgradil okrog nečesa lepega in obenem večnega, se pravi ljubezni, ki mu daje pravi smisel.

MURIŠA

Študentska založba bo oktobra letos izdala drugi del Lainščkove triologije, ki

tematizira svet ob Muri. Prvi roman z naslovom **Ločil bom peno od valov** je izšel leta 2003, bil nominiran za Kresnika, doživel ponatis in postal velika slovenska uspešnica. Drugi roman z naslovom **Muriša** obravnava čas neposredno pred začetkom 2. svetovne vojne, glavni junak, mladi inženir Julijan Spransky, gradi most na reki Muri na Petanjcih, ki ga pozneje jugoslovanska vojska, ki se umika pred nemškimi enotami, poruši. Gre za obsežno literarno delo, ki na ozadju prelovnih zgodovinskih dogodkov vzpostavi pretresljivo ljubezensko zgodbo.

Roman **Muriša** bo zagotovo dosegel širok krog bralcev in pritegnil veliko pozornost medijev in občinstva, hkrati pa z zmeraj visoko literarno vrednostjo Lainščkovega opusa zbudil pričakovanje na zadnji del triologije.

PESEM:

SPOSODIM SI

Sposodim si star biciklin,
nikogar z njim ne dohitim,
nikogar z njim ne prehitim,
le veter si v lase lovim.

Sposodim si rumen dežnik,
za senco je, ko sonca ni,
za streho je, ko dežja ni,
pokriva me in se vrti, vrti.

Sposodim si še tebe kdaj,
ne vprašaj me, kako in kaj,
ne vprašaj me, od kod in kam,
ne briga te, če pot poznam.

Sposodim si poletni dan,
ves sončen je in nasmejan,
ves kuštrav je in razigran,
in ti mu praviš dober dan.

Sposodim si poletno noč,
ko zvezde zrejo v nekoč,
ko luna že odhaja proč,
le ti mi šepneš lahko noč.

Sposodim si še tebe spet,
ne vprašam te, kako čez svet,
ne vprašam te, od kod in kam,
a vendar te nazaj ne dam.

Pripravila:
Angelca Arandjelović

MAESTRO FLORIJAN BALAŽ, DOCENT NA AKADEMIJI UMETNOSTI V NOVEM SADU, PROFESOR VIOLINE IN NJEGOVA DRUŽINA

Na V. jubilejnem Koncertu slovenske pesmi in poezije, 23. novembra 2007 v novosadski Sinagogi, so bili med izvajalci Društva Slovencev "Kredarica" Novi Sad, posebni gostje, to so priznani umetniki: **Florijan Balaž** – violina in **Marta Balaž** – sopran.

V "Laudeate Dominum" (W. A. Mozart) smo slišali božanski solo soprana gospe Marte Balaž in čudovito izvedbo na violini maestra Florijana Balaža, ob spremljavi na klavirju **Jožefa Riterja** in Komornega mešanega zbora "Kredarica".

V "Preludijumu – Alegro" (Punjani – Krajzler) je nastopal maestro Florijan Balaž na violini s klavirsko spremljavo **Vanje Prica**. Kakšen je bil vtis najbolj pove aplavz navdušene publike.

Zelo smo radostni, ko imamo priložnost slišati ta par umetnikov, ki so tudi člani našega DS "Kredarica". Ob tem nastopu in dobiti Srebrni plakete DS "Kredarica" ob 10. obletnici obstoja Društva, iskrene čestitke. To je tudi povod, da vam jih predstavim.

Florijan Balaž, violinist, rojen 1971 v Novem Sadu kjer je končal nižjo in srednjo glasbeno šolo. Študiral je v Novem Sadu in Ljubljani in eno leto preživel na specializaciji na Dunaju. Podiplomski študij je končal na Akademiji umetnosti v Novem Sadu v klasi prof. Uroša Pešiča. Trenutno dela kot docent na predmetu violina na Akademiji umetnosti v Novem Sadu.

Je dobitnik številnih nagrad in priznanj med katerimi so najbolj pomembne: I. mesto na Zveznem tekmovanju v kategoriji violina leta 1986, I. mesto na Zveznem tekmovanju komerne glasbe v kategoriji klavirski trio, in I. nagrada na Mednarodnem tekmovanju *Petar Konjević* v kategoriji klavirski duo 1996 leta. Za vse uspehe dosežene pri študiranju in glasbenem delu je 1988 dobil najvišje priznanje mesta Novega Sada, *Nagrada polnoletstva*. Je predstavljal Jugoslavijo v Mediteranskem mladinskem orkestru *r Eksen Provans* (Francija, 1989), 1991 pa je uspešno naredil audicijo za koncert-mojstra v Mladinskem orkestru *Gustav Mahler*, ki ga že leta vodi znani dirigent Klaudio Abado. V sezoni 1992/1993 je bil član orkestra *Ciudad orchestra de Malaga* v Španiji. Od 1993 in vse do konca 1995 je bil član Simfonijskega orkestra v St. Galenu v Švici

kot tudi koncert-mojster Komernega orkestra iz Gosaua prav tako v Švici. Je ustanovitelj in koncert-mojster komernega orkestra *Artisti del arco*. Kot solist je nastopal po celi Jugoslaviji, v Švici, Avstriji, Nemčiji, Italiji, Španiji, Franciji, na Madžarskem in v Sloveniji.

Maestro Balaž, bi mi prosim povedali nekaj o sebi, danes?

Sem profesor na Glasbeni akademiji Banja Luka in Cetinje. Koncert-mojster vajvodinskih simfonikov.

"Knjeginja čardaša" (Imre Kalman) je po 17-tih letih zopet v Srbskem narodnem gledališču in nočoj imam premijero.

Kaj je vplivalo, da ste se odločili za glasbo? Za glasbilo?

Moj oče je bil violonist v Srbskem narodnem gledališču, koncert-mojster in je od svojega 15-tega leta in vse do konca igral. Violino poslušam od otroštva.

Vaš prvi nastop?

Na Zmajevih otroških igrah je bil moj prvi javni nastop, na odprtem prostoru. Spominjam se visokega odra, v Zmaj Jovini ulici pa je bilo veliko otrok: Minja Sovilj me je nekaj vprašal, jaz pa sem imel veliko tremo.

Vaša specialnost? Vaša uresničitev?

Poleg pedagoškega dela, izjemno bogata koncertna ustvarjalnost.

Vaš vzor in Vaši sodelavci?

Oče je moj vzor v svetu glasbe in nasploh kot oče, pedagog, umetnik. Njegove besede še danes dojemam. Veliko je

delal za nas. Madžarski jezik pa nisem naučil nikoli, ker oče ni imel časa.

Kot sodelavca bi rad omenil pijanistko Vanjo Prica. Poznamo se še iz otroških dni. Sodelujeva pa dolgo in intenzivno, od 1997-2007. Veliko koncertov, snemanj za radio - in TV hiše. Vojvodino sva predstavljala na Festivalu podonavskih regij v Ulmu.

Kaj bi prosim povedali o repertoarju?

Repertoar zajema vse epohe: od zgodnjega baroka do sodobnih autorjev. Poseben povdarek je na dela autorjev romantičnih kompozicij, ker skozi ta dela lahko na najbolj globok način izraziti in prenesti vse svoje emocije na publiko.

Vaš priljubljen skladatelj?

Fritz Kreisler. Skupaj z Vanjo Prica sem 2004 leta posnel eno celo zgoščenko z njegovimi kompozicijami.

Znano je, da se je "Zdravljica" (- F. Prešerna) v Novem Sadu prvič slišala v mestni hiši leta 2000 na violini maestra Florijana Balaža. Na začetku 2001 leta ste nastopali v Slovaškem domu na prireditvi Društva Slovencev. Tedaj ste povabili prisotne na koncert, ki ste ga kmalu za tem načrtovali v Sinagogi ob "valentinovem" (14. februarja). Kako ste postali član Društva Slovencev?

Preko staršev. Mama je od samega začetka obstoja društva s svojimi prijatelji članica in tako sva tudi midva z očetom postala člana. Sodeloval sem na skoraj vseh prireditvah. Od letost sta člana tudi Marta in Andrej.

Nam lahko poveste kakšno zanimivost?

Spominjam se nastopa v cerkvi v Vršču. Marta je pela, jaz pa sem igral, vsi smo bili zgoraj na koru. Orgaja je bila visoka, da bi nas ljudje od spodaj videli so nam postavili hokle na katerih smo morali stati in muzicirati.

Lep dogodek v Vašem življenju?

Rojstvo sina, 14. maja 2004.

Gospa profesor Marta Balaž se tudi ukvarja z glasbo?

Sem profesor in učim solo-petje v Glasbeni šoli "Isidor Bajić". SNP in Zbor SNP je imel turnejo po Vojvodini; v cerkvah z orglami sem skupaj s Florijanom v triu nastopala leta 2001. Leta 2004. 8. februar-

Družina Balaz: Florijan, Marta in Andrej

ja smo v Radniškem domu nastopali za Kulturni dan (F. Prešeren). Mama je recitirala, Florijan je igral, jaz pa sem pela "Luna sije". Prisoten je bil tudi oče.

Bi nam povedali nekaj o sebi?

Rojena sem 1977 v Novem Sadu, in končala osnovno in srednjo šolo "Isidor Bajic". V Beogradu sem študirala in diplomirala v klasi prof. Radmile Bakočević ter vpisala magisterski študij. Magisterski študij sem končala pri prof. Radmili Smiljanić. Z glasbo sem se pričela ukvarjati s 16-tim letom. Obožujem glas-zvok, glas kot inštrument, to je

moja velika ljubezen, koncertno petje – to je moja opredelitev.

Letos je bilo mnogo aktivnosti. Vaši učenci so večkrat osvojili od 1. do 3. mesta. Nazadnje je učenka Gala Peregi v klasi solo-petje, osvojila 2. mesto na Republiški tekmi v Beogradu. Kaj ste še delali?

Bila sem mentor igralki Milici Grujić za vlogo v komadu "Ujkin san". Imela sem skupni koncert z učenci in dr.

Veliko dela, kako vse dosežete?

Tu so babice! Babice pomagajo! Še posebej babica Nada (Balaz), ker je blizu nas.

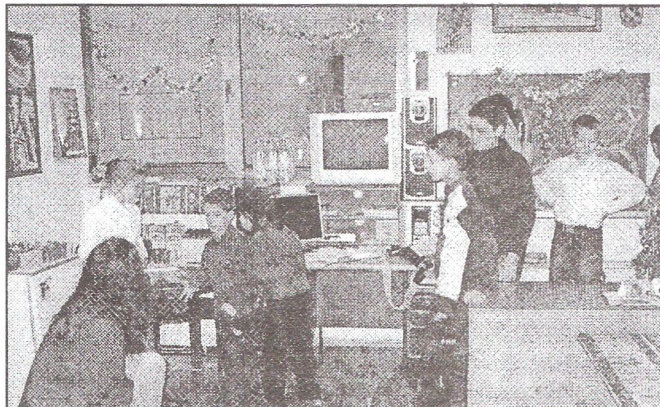
Medtem, ko pogovor zaključujem, Andrej od elementov zida hišo, ki jo "nihče ne bo mogel zrušiti". Oče se pripravlja za premijero in sprašuje Andreja ali ve kaj je to ljubezen. "To je, ko se dva ljubč-kata" – je njegov odgovor. Vsi se smehljamo. "In ko ti mami po končanem nastopu podariš rože" – sem dodala.

Z lepimi željami za nadaljevanje in uspešno delo ter osebno srečo v novem letu, sem se ljubeznivi družini Balaz zahvalila.

Pogovor vodila: **Marija Lovrić**
Prevedla: **Daniela Janković**

V sliki in besedi

MIKLAVŽA IMAMO RADI

V nedelji, 16. decembra smo v naših prostorih organizirali sprejem otrok, članov našega Društva.

Učenci šole pouka slovenskega jezika so odigrali nekaj priložnostnih prizorov ob pomoči učiteljice **Rut Zlobec**, nato je vseh 35 otrok Miklavž razveselil z darili. Kot vsa leta do sedaj, je Miklavžovo obleko odel **Mihajlo Vlasov**, ki je ob prihodu dejal, da malo zamuja, ker ni snega in je moral kočijo in jelene parkirati na Fruški gori, v Novi Sad pa se je pripeljal z avtobusom.

Praden je otrokom izročil darila, so mu morali recitirati ali zapeti pesem, če pa niso znali pesem, so to morale storiti babice. Če pa tudi one niso znale, so mu mame morale dati poljubček.

Člani Društva pa smo pripravili še pogostitev za otroke in starše.

Tekst: **Silva Martinec**
Foto: **Rajko Marić**

NA TABORU "PREMIKAMO MEJE" V PIŠECAH

Na Osnovni šoli Maksa Pleteršnika v Pišecah je od 23. do 28. oktobra potekal tabor "Premikamo meje". Gostje so bili učenci in učitelji iz osnovnih in srednjih šol iz Pančeva, Nove Bile (BiH), Tenja, Buj (Hrvaška), Nove Gorice, Rogaške Slatine in Novega mesta. Bil sem edini študent in edini predstavnik Slovencev iz tujine.

Na taboru so bile organizirane ustvarjalne delavnice, v katere so se učenci vključevali po lastni izbiri. Delavnice so vodili mentorji. Naj naštejem le nekatere: izdelava mozaika, prevajanje pesmi, ki so jih napisali pregnani otroci v begunskih zbirmih centrih, v angleški jezik, multimedijska delavnica, delavnica za raziskovanje arhitekture v Pišecah ... Tudi za učitelje je bila organizirana delavnica, v kateri so lahko izmenjali svoje izkušnje pri delu z otroki in pri iskanju novih, boljših poti v izobraževalnem procesu.

Vsi udeleženci so lahko na zelo dolgem papirju narisali ali naslikali značilno hišo svojega kraja.

Popoldne je bil čas za počitek. Preživeli smo ga v telovadnici, kjer smo igrali odbojko, košarko, nogomet.

Vsaki večer je bil pester program: glasbeni, arhitekturni, istrski večer. Zaključni večer se je začel z odprtjem razstave del, ki so nastala v delavnicah. sledila je predstavitev dogajanja na taboru. Razstava je pokazala, kako dobre stvari lahko nastanejo v samo dveh dneh ustvarjalnega druženja.

Naslednji dan smo po zajtrku odšli na enodnevno ekskurzijo. Ogljedali smo si

Jovan Stankov, bodoči arhitekt je v Pišecah pomagal voditi delavnico v kateri so načrtovali in sestavili mozaik

različne znamenitosti v regiji.

Kot običajno se je to lepo druženje hitro končalo.

Jovan Stankov

Apsolventka etnologije iz Ljubljane, Dijana Lukić, v "Kredarici"

PRIKAZ ŽIVLJENJA SLOVENCEV V NOVEM SADU

Dijana Lukić, rojena 03.02.1985 v Trbovljah, Slovenija. Osnovno šolo obiskovala v domačem kraju Sevnici. Srednješolsko izobraževanje končala na I. Gimnaziji v Celju in se leta 2003/2004 vpisala na redni študij na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani. V času študija sem se udeleževala številnih raziskovalnih delavnic in raziskovalnih nalog, predvsem na področju varstva in zaščite kulturne dediščine (Šmartno ob Paki, Žalec pri Celju). Eden zadnjih projektov, na katerem sem sodelovala s strokovnjaki našega Oddelka, je bil postavitev muzeja ekohmeljarstva in pivovarstva v Žalcu. Na območju Savinjske doline smo popisovali hmeljske sušilnice, se seznanjali s kulturo hmelja, in iskali idejne rešitve za postavitev enega prvih takšnih muzejev v Sloveniji. V prihodnosti naj bi se projekt tudi dejansko uresničil.

Sodelujem z Zavodom za replikacijo in vrednotenje kulturne dediščine Rustika, ki ima na ljubljanskem gradu odprto Galerijo domačih in umetnostnih obrti. Sodelujem pa tudi z Mestnim muzejem Ljubljana, kjer vodimo skupine osnovnošolskih otrok, tako iz Ljubljane kot iz celotne Slovenije, po poteh srednjeveške Ljubljane in na ogled dveh arheoloških parkov antične Emone.

Namen obiska: ker se moj študij približuje koncu, je nastopil čas za najpomembnejše delo, in to je diplomska naloga. Diplomsko nalogo pripravljam pod mentorstvom prof. dr. **Božidarja Jezernika**, rednega profesorja na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani, čigar temeljno področje raziskovalnega in pedagoškega dela je etnologija Balkana, antropolo-

gija spola in spolnosti, politična in ekonomska antropologija, itd. (Eno izmed njegovih del, prevedenih tudi v srbski jezik, je Balkan - dežela, kjer je vse narobe). Namen moje diplomske

naloga je prikazati življenje Slovencev v Vojvodini, natančneje v Novem Sadu. Veliko ljudi v Sloveniji se je nasploh začudilo, da obstaja toliko slovenskih izseljencev v Vojvodini, spet po drugi strani pa so nekateri pokazali veliko navdušenje, da bom počela ravno to. To mi je dalo za misliti, da se o življenju v Vojvodini pri nas doma ne ve ravno dosti. Tako nameravam z diplomsko nalogo osvestiti slovensko javnost o življenju v večnacionalni pokrajini, o zgodovini naseljevanja Slovencev, kakšne so bile okoliščine nekoč in kako se danes slovenski izseljenci znajdejo, kako se organizirajo, kakšno je njihovo kulturno življenje in podobno.

Prvi vtisi o Novem Sadu, o društvu "Kredarica".

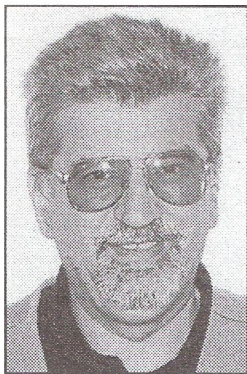
Novi Sad je ravno to, kar vsi govorijo o njem. Da je to mesto, ki diha drugače kot ostala

mesta po Srbiji in nasploh drugje. Čutiti je neko sproščenost, drugačen ritem od tistega na katero se si navajen. Predvsem me je presenetila ustrežljivost in prijaznost ljudi, olikanost, ki je marsikje že pozabljena. Všeč mi je, ker ima mesto toliko kulturnih dogodkov in dogajanj, tako da ni nikoli dolgčas. Ogljedala sem si nekaj nepozabnih predstav v Srbskem narodnem gledališču in Gledališču mladih. Ravno sedaj pa obiskujem filmski festival evropskega neodvisnega filma v Kulturnem centru Novega Sada. Vsekakor moram omeniti, da bom pogrešala sprehod do Petrovaradinske trdnjave in ob Štrandu. Vedno znova me preseneča, koliko ljudi se sprehaja, kar seveda pomeni, da je to eden sestavnih delov "novosadskega" življenjskega stila.

Pri vsem mojem delu mi je in še bo v veliko pomoč Društvo "Kredarica", kjer sem se presenetila nad njihovo dobro organiziranostjo in številnim dejavnostmi. Dobila sem veliko gradiva, s pomočjo katerega bom lahko verodostojno prikazala vaše delovanje in uspehe. Pohvale vredna je izdaja monografije ob desetletnici delovanja Društva, v biltenu pa so iz etnološkega zornega kota, po mojem mnenju, najpomembnejše rubrike, kjer se predstavijo aktivni člani, reportaže iz obiskov po Sloveniji, recepti slovenske kuhinje ter vse o šegah in navadah Slovencev.

Nekajkrat sem se udeležila tudi dopolnilnega pouka slovenskega jezika, ki je pohvale vreden, saj to ni samo pouk jezika, temveč učenje in spoznavanje slovenske kulture in tradicije, načina življenja.

Dijana Lukić

Rak dojk je najpogostejši rak pri ženskah, tako v Evropi kot tudi v Srbiji, oziroma v Vojvodini. V povprečju je v Evropi vsaka deseta ženska ogrožena, da bo do svojega 75. leta starosti zbolela za rakom dojke, pri nas pa vsaka trinajsta. V državah Evropske unije, vsako leto zboli okoli 270.000 novih primerov raka dojke, umre jih blizu 90.000, v Vojvodini pa na leto zboli blizu 1000, umre pa jih preko 500. V ZDA se v letu 2007 pričakuje novih 180.000 primerov, meni pa se, da je trenutno 2 miliona živih pacientk.

Iz zgornjih primerov se vidi, da je rak dojke izredno pogosta in izredno nevarna bolezen, ter je povsem normalno vprašanje kaj lahko sploh naredimo, da se zaščitimo od te hude bolezni.

Na prvem mestu moramo povedati, da takoimenovane primarne prevencije, oziroma zaščite od vzroka bolezni, ni iz enostavnega razloga, ker nam vzročnik nastanka raka dojke, pa tudi večine drugih malignih tumorjev ni znan. So pa nam znani nekateri drugi faktorji tveganja in faktorji zaščite. Faktorji rizika so dejavniki, ki povečujejo možnost obolenosti od raka dojke, medtem ko so faktorji zaščite dejavniki, ki zmanjšujejo to možnost. Takoj moramo povedati, da imeti enega ali več dejavnikov tveganja, še vedno ne pomeni, da bo ta oseba zbolela za rakom dojke, kakor tudi, da 70 % zbolelih nima niti enega dejavnika tveganja!

Dejavnike tveganja delimo v nekoliko skupin:

1. zelo zvišano tveganje
2. srednje zvišano tveganje
3. malo zvišano tveganje
4. dejavniki, ki nimajo vpliva, vendar laiki menijo, da so pomembni

Zelo zvišano tveganje: Žene, ki so zbolele od raka ene dojke imajo 3 – 4 krat večjo možnost da zbolijo z rakom druge dojke, ali pa z novim rakom iste dojke.

Srednje zvišano tveganje:

Starost, najpomembnejši dejavnik! 50% zbolelih so starejše od 65 let, 77% starejše od 50 let;

Družinski faktor. Zbolela mati ali sestra povečajo tveganje dvakrat, zboleli PA DVOJ sorodnikov prve stopnje pa petkrat. Samo 5-10% zbolelih ima ta dejavnik;

Genetski dejavnik. Poškodovanje določenih genov (BRCA1 in BRCA2);

Druge bolezni dojke. Teška displazija.

Malo zvišano tveganje:

Zboleli daljši člani družine (teta, stara mama, sestrične itn.);

Žene, ki so imele prvi porod po 30. letu;

Prva menstruacija pred 12. letom, zadnja menstruacija po 50. letu;

Debelost;

Drugi tumorji v družini; jajčniki, debelo črevesje, maternica;

Alkohol: 2-5 žganih pijač na dan povečajo tveganje 1,5 krat;

Rasa: belci bolj pogosto zbolijo od črncev, južnoameriških indijancev in azijske;

Dolgotrajna uporaba zdravil za klimakterij.

Dejavniki, ki ne vplivajo:

večje število porodov;

črna kava;

deodoransi;

splavi;

vgradnja prsnih protez.

Dejavniki zaščite so:

zgodnji prvi porod, pred 18. letom starosti

zgodnji klimakterij

kirurško odstranjevanje jajčnikov pred 37. letom starosti.

Še enkrat moramo povedati, da nas vsi zgoraj navedeni dejavniki zaščite ne morejo v visokem procentu zaščititi pred rakom dojke, tako da nam ostane samo in edino sekundarna prevencija, torej zgodnja dijagnostika, oziroma odkrivanje raka dojke v čim bolj zgodnjem stadiju razvoja. Poleg samopregleda, ki je boljši kot pa nič, pa vseeno ni zadosten, imamo na raspolagali še:

1) Pregled kirurga - onkologa. To je osnovni pregled in vsaka ženska, stara nad 35 - 40 let morala opraviti vsaj enkrat na leto.

2) Presejalni testi:

Ultrazvočni pregled

Mamografija

Magnetna rezonanca

Punkcija tumorja in citološka analiza

Kirurška biopsija tumorja in patohistoloških analiz

V Srbiji za enkrat še ne obstajajo sistematski pregledi kot v večini držav Zahodne Evrope, kjer žene stare 50-65 let, imajo pravico na organizirano, brezplačno mamografijo enkrat v 2-3 letih, tako da vsaka žena mora poskrbeti sama za sebe. En dan v letu, od 365 dni, lahko vsaka ženska posveti sebi, saj preostalih 364 skrbi za svojo družino.

Prof. Dr. Milan Breberina

Klinika za operativno onkologijo

Inštitut za onkologijo Vojvodine, Sremska

Kamenica

PRVA EU DELAVNICA V NOVEM SADU

V okviru dvodnevne "Srečanja slovenskih združenj v Srbiji", je bilo, 09. novembra 2007, Društvo Slovencev "Kredarica", domačin EU delavnice, na kateri so predstavljene možnosti čezmejnega povezovanja in mednarodnih projektov. Srečanje je organiziral Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, NLB Continental banka pa je ljubeznivo, v ta namen ponudila "Edukativno-poslovni center" banke na Ribarskom ostrvu.

Predavatelji so bili iz podjetja Euroservis, ki je del skupine storitvenih podjetij SDGZ – Slovenskega deželne gospodarskega združenja, organizacije slovenskih podjetnikov v Italiji: Erik Švab in Aljoša Sošol, Domen Bole iz "Slovenskega poslovnega kluba in podjetniškega inkubatorja Entre" iz Beograda. Prisotna je bila tudi Tadeja Drolc, kot predstavnica Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Na povabilo za sodelovanje na EU delavnici so se odzvala tudi po dva predstavnika iz Društev Slovencev iz Beograda, Niša, Subotice, Vršca in Zrenjanina, kot tudi predstavniki DS "Kredarica" (Silva Martinec, Srđan Radaković, Ivan Huzjan in Milan Breberina). Srečanje je ob kratki uvodni besedi odprl predsed-

nik DS "Kredarica" **Rajko Marić**, dobrodošlo v imenu Continental banke pa je izrekel **Pavel Martinuč**.

Cilji EU delavnice so bili: predstavitev dejavnosti vseh udeležencev predstavitev možnosti boljšega sodelovanja in organiziranosti

razprava v namenom identifikacije razlik med trenutnim in želenim stanjem

sklepi o bodočem povezovanju in sodelovanju (ugotovitev dejanskega stanja organiziranosti slovenskih organizacij in društev v Srbiji, možnosti povezovanja za mednarodno sodelovanje in evropske projekte).

Euroservis je edina slovenska struktura v Italiji, ki skrbi za evroprojekiranje v sklopu programov Evropske Unije. Nudi strokovno podporo in skrbi za pripravo in izvajanje projektov za podjetja, kulturne organizacije in društva, šole, dijaške domove, glasbene šole in centre, športna društva, javne uprave-občine, pokrajine, dežele, bolnišnice, univerze.

Euroservis je v preteklih letih v sodelovanju z drugimi organizacijami slovenske manjšine v sosednjih državah sodeloval pri ustanovitvi mreže Uradov za Evropo. V letu 2007 pa ima

namen ustanoviti in vključiti v mrežo podobni strukturi tudi na Hrvaškem in v Srbiji.

Euroservis je urad za evro-projektiranje in čezmejno sodelovanje slovenske manjšine v Italiji, z dolgoletnimi izkušnjami z različnimi evropskimi programi in z uradno podporo in priznanjem Urada za Slovence pri vladi RS kot edina pooblaščenca struktura na tem področju. Danes si Euroservis prizadeva tudi za utrjevanje gospodarskega sodelovanja s Slovenijo, Hrvaško, Srbijo in drugimi državami srednje in vzhodne Evrope ter povezovanje in gospodarsko sodelovanje vseh slovenskih organizacij v teh državah.

O naših konkretnih skupnih projektih, oz. možnosti prijave na razpis za dobijanje sredstev od EU za uresničenje projekta, je bilo več povedano 10. decembra 2007 v Beogradu, na drugi po vrsti EU delavnici.

Po končanem predavanju, je Tadeja Drolc predstavnico Društva podarila knjigo otroških risbic "Odraslim Slovenije", vsi sodelujoči pa so povabljeni na prigrizek s kateroim nas je počastila NLB Continental banka.

Silva Martinec

Proslava Dneva samostojnosti Slovenije v Beogradu

Vodstvo "Kredarice" in vodstva ostalih slovenskih društev, so se na povabilo Veleposlaništva Republike Slovenije, udeležili slovesnosti Dneva samostojnosti, ki je bila 13. decembra 2007. Sprejem je bil organiziran ob 12. uri v novih prostorih Veleposlaništva. Bil je zaprtega tipa, prisotni so bili predvsem Slovenci s teh prostorov. Posebno je treba omeniti njegovo ekselenco, nadškofa Stanislava Hočevarja, ter slovenska društva iz Zrenjanina, Vršca, Beograda, Subotice, Niša in Bora. Kredarico so zastopali Rajko Marić, Srđan Radaković, Ivan Zavrtnik in Albert Kužner.

Kvartet DS "Sava" iz Beograda je uvodoma zapel "Zdravljico", za tem pa je veleposlanik Miroslav Luci imel lep nagovor in pozdrav. Poslušali smo še eno slovensko pesem v izvajanju kvarteta, ter ob bogatem koktelu se družili ter med seboj pogovarjali skoraj dve uri.

Albert Kužner

Znanilec veselja!

Povzpni se na visoko goro,
Močno povzdigni svoj glas,
Povzdigni ga, ne boj se!
Povej Judovim mestom:
„Glejte, vaš Bog!“

(Iz 40,9)

V globoki želji,
da ne bi nikoli utihnil klic veselja,
v imenu Beograjske nadškofije kakor tudi v svojem osebnem imenu
iskreno voščim praznike Gospodovega učlovečenja in izrekam svoje
veliko zadovoljstvo zaradi občestvenosti z Vami.
Pridružujem se s srcem in duhom znanilcem veselja in Vam želim
miru, veselja in blagoslova za Gospodovo leto 2008.

Z vami

+ Stanislav Hočevar
beograjski nadškof in metropolit

Božič 2007

29. decembra v cerkvi Imena Marijinega

BOŽIČNA MAŠA NA SLOVENSKEM JEZIKU

Obveščamo člane Društva Slovencev "Kredarica" in vse ostale zainteresirane, da bo v **soboto, 29. decembra 2007 v 15. uri, v cerkvi Imena Marijinega (katedrali)** tradicionalna božična maša v slovenščini.

Mašo bo opravil njegova ekselenca, nadškof **Stanislav Hočevar**.

"ATELJE 61" V PIRANU

***Številne tapiserije Lojzeta Spacala, ki so bile narejene v tej delavnici, so krasile salone elitnih preocean-skih potniških ladij.**

Ustanova za izdelavo tapiserij Atelje 61, je bila ustanovljena leta 1961 v Novem Sadu, kot delavnica za izdelavo tapiserij. S tem je bila ponujena priložnost za izdelovanje tapiserij tudi na takratnem jugoslovanskem prostoru, zahodna Evropa pa je renesanso tovrstnega ustvarjanja doživela že nekaj desetletij prej. Zanimanje umetnikov za medij tapiserije je bilo veliko, zato so bila prva desetletja verjetno najplodnejše obdobje v zgodovini Ateljeja 61. po številu izdelanih tapiserij so bili v ospredju slovenski umetniki: France Slana, Janez Bernik, Jože Ciuha, Boris Kobe, Marij Pregelj, Lojze Spacal, Zoran Mušič, Gabrijel Stupica itd. Sodelovanje Ateljeja 61 z Lojzetom Spacalom, čigar stota obletnica rojstva se to leto proslavlja s številnimi razstavami v več slovenskih mestih, je bila najdaljša, potekala je vse do umetnikove smrti leta 2000. pravzaprav sodelovanje poteka še danes, zahvaljujoč vnuku Lojzeta Spacala – Martinu Spacalu. In rada bi verjela, da je tako zaradi umetnikovega namena, ki v času njegovega življenja ni bil uresničen.

Pri pripravi razstave tapiserij Lojzeta Spacala, ki je bila v Piranu in Kopru junija tega leta in ki jo je organizirala Obalna galerija iz Pirana (ta galerija je bila odprta leta 1962 z razstavo Ateljeja 61) je sodeloval Atelje 61 s svojo dokumentacijo in delavnico. To sodelovanje je bilo za nas velika čast. Vabilo organizatorja, da kolektiv Ateljeja 61 sodeluje pri odprtju razstave, na kateri so eksponati, od katerih je bila večina izdelana v naši delavnici, smo doživeli kot priznanje, ki ga Atelje 61

zagotovo zasluži. a že dolgo od nikoder ne pričakuje, saj so v kulturi vsa prizadevanja, ki niso za enkratno uporabo, vse

Nives Marvin in Martin Spacal na odprtju razstave v Piranu pred tapiserijo z umetnicami, ki so jo ustvarile

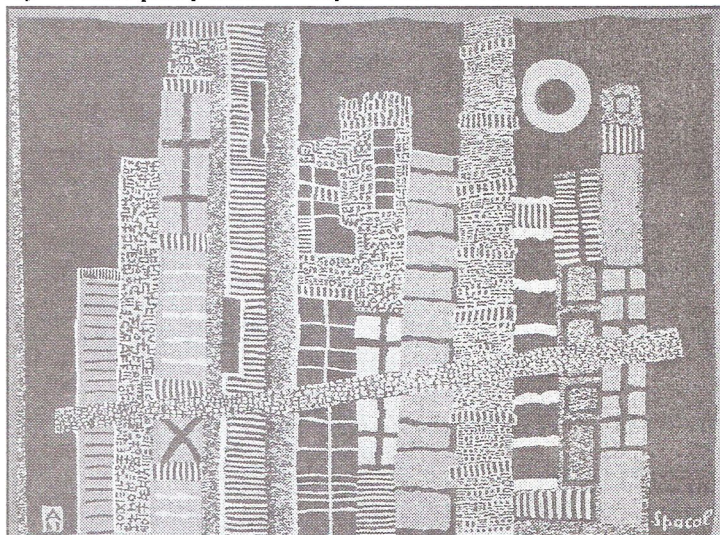
pogosteje in vse bolj očitno spregledana in zavržena.

Tridnevno bivanje v Piranu pri izjemnih in nevsiljivih gostiteljih je bilo za ves naš kolektiv, če strnemo, blagodejno. Iz več razlogov. Eden je zagotovo samospoštovanje. Vendar pa naj bo na prvem mestu spoštovanje, saj nam je bila ponujena priložnost, da bolj spoznamo vsestranskost umetnika Lojzeta Spacala, čigar posvečenost ustvarjalnosti se je naravno in dosledno prelivala iz enega v drugi medij, najpogosteje s kolektivnim namenom (celostna podoba brez velikih besed in medijskega pompa). S preprostimi, na videz siromašnimi likovnimi sredstvi, tematsko usmerjenimi v oko-

lje, v katerem je živel, je Lojze Spacal uspešno ustvaril lasten svet, ne da bi se oddaljil od pristnosti kvalifikacije "biti nekje doma/bití nekje krajan" ali "biti nekemu sosed".

Še posebno močan vtis pa je na vse naredila zbirka slik in grafik, ki se nahaja v lepem prostoru srednjeveškega gradu Štanjel na Krasu, kar si je vredno ogledati kot celoto. Stara hiša v Skrbini, prav tako na Krasu, v kateri je Lojze Spacal od 70-tih let 20. stoletja ustvarjal, je prepolna odlično umeščenih kiparskih, slikarskih, arhitekturnih in zbirateljskih intervencij, ki formalno in na najboljši možen način pripadajo senzibilnosti umetnika 20. stoletja. Kljub temu delujejo tako, da so sestavni del prvotne gradnje, kot da je vse že od nekdaj pripadalo temu prostoru. Lojze Spacal je znal in hotel opredmetiti v naprej določeno.

Obiskovalec se ne more upreti želji, da bi za vedno ostal v tem okolju ali da bi se vanj občasno vračal.

Vele mesto ponoči, volna, 130x185 cm, 1968 (signatura desno spodaj; Spacal; realizacija: Atelje 61 Novi Sad - Smilja Lazić, Zora Lazić, Ružica Isakov; zasebna zbirka)

Ob tej priložnosti se Atelje 61 želi zahvaliti DS "Kredarica", ki nam je pomagalo pri pridobivanju viz, da smo lahko uresničili ta obisk.

Maja Mišević,
direktorica Ateljeja 61
Prevedla: **Rut Zlobec**

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Zlata Radisavljević, urednica, Marija Lovrić, Rajko Marić, Angela Arandjelović in Albert Kužner, člani. Lektorica: Danijela Janković. Priprava tiska: Ljubomir Rakić. Tisk: SZR "MIVA" Veternik. Naklada: 300 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. E-mail: kredarica@teamnet.co.yu. Rešenjem Pokrajinskega sekretarijata za informiranje št.v.: 105-651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002, je Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev javnega informiranja - Financiranje izhajanja omogoča Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Sekretarijat za predpise, upravo in nacionalne manjšine AP Vojvodine.